

PESEM: LITERARNO – TEORETSKA DEJSTVA

Pesnik

- Pesnik je človek, ki ustvarja, piše poezijo.
- Njegova naloga je, da z besedami izraža čustva, misli in doživetja.

Verz

- Verz je posamezna vrstica v pesmi.
- V poeziji so verzi podobni stavkom v prozi, le da imajo poseben ritem in zven.

Rima

- Rima pomeni ponavljanje enakih ali podobnih glasov na koncu verzov.
- Pesnik z rimo doseže lepši zven in ritmičnost pesmi.

Kitica

- Kitica je skupina verzov, ki skupaj tvorijo zaokroženo enoto v pesmi.
- Pesem je s kiticami preglednejša in ima boljši ritem.
- Kitica nam olajša razumevanje vsebine.

Pesem brez rim

- Pesem, ki nima rim, imenujemo svobodna pesem.

Zlog

- Zlog je najmanjša glasovna enota besede, ki jo izgovorimo z enim naglasom.
- V pesmih je pomembno, da imajo verzi približno enako število zlogov, da je ritem usklajen.

Ljudska pesem

- Pomen ljudske pesmi: prenaša modrost, izkušnje in običaje iz roda v rod.
- Avtor ljudske pesmi: ni znan, saj je pesem nastala med ljudmi in se prenašala ustno.

Dodajanje kitice, ko pesmi dodaš svojo kitico, moraš paziti na:

1. vsebino – kitica mora biti povezana s temo in sporočilom pesmi,
2. rimo – način rimanja mora biti enak kot v ostalih kiticah.
3. število verzov – kitica naj ima enako število verzov kot ostale.
4. število zlogov – verzi naj imajo približno enako število zlogov kot v drugih kiticah.

Pesem je besedilo v verzih, v katerem avtor (pesnik) z jezikom izraža misli, občutke, doživetja ali pripoved.

Samopresoja – pesem in njeni sestavni deli

Obkljukaj, kako dobro znaš posamezno stvar:

✓ – znam dobro – – znam delno ✗ – tega še ne znam

Kriterij za samopresojo o poznavanju lit. teorije o pesmi:	✓	–	✗
Znam povedati, kdo je pesnik in kaj je njegova naloga.			
Znam razložiti, kaj je verz in kaj je kitica.			
Znam prepoznati in poimenovati rimo v pesmi.			
Znam ločiti med rimano in svobodno pesmijo.			
Znam razložiti, kaj je zlog, in prešteti zloge v besedi ali verzu.			
Znam povedati, kaj je ljudska pesem, kdo je njen avtor in kakšen je njen pomen.			
Znam dodati svojo kitico k pesmi tako, da se ujema z: vsebino, rimo, številom verzov in zlogov.			

Kaj sem se danes novega naučil?

.....

Kaj bi rad še vadil?

.....

ANALIZA PESMI

KONEC

5. KORAK – POUSTVARJAM:

- Napišem novo kitico k pesmi v enakem slogu.
- Sprememim konec pesmi ali napišem svojo različico.
- Pesem preoblikujem v zgodbo ali pravljico.
- Pesem napišejo v drugi osebi (npr. namesto »jaz« uporabijo »ti«).
- Pesem deklamiram z različnimi čustvi (veselo, žalostno, jezno).
- Pesem spremenim v dialog med dvema osebama.
- Narišem ilustracijo k pesmi (glavni motiv, junak, vzdušje).
- Ustvarim strip po vsebini pesmi ...

6. KORAK – PREVERIM,
v kolikšni meri dosegam
merila za analizo pesmi.

1. KORAK

Odprem berilo, knjigo ...
Ustrezno si označim,
napišem naslov.

3. KORAK

Enkrat ali večkrat
pesem preberem.

2. KORAK

Poiščem in izpišem nekaj podatkov o avtorju:

- Ime in priimek avtorja.
- datum in kraj rojstva (če je pomembno).
- poklic (pisatelj, pesnik, dramatik, ilustrator ...).
- najbolj znana dela (pravljice, pesmi, knjige ...).
- posebnosti (npr. nagrade, kaj rad piše, zakaj je pomemben).

4. KORAK

Pesem analiziram – izpišem:

- število kitic,
- število verzov,
- število zlogov v verzu
- rime,
- glavne junake,
- kratko vsebino/sporočilo pesmi.

ZAČETEK

KRITERIJI ZA ANALIZO PESMI

	Kaj znam?	Doseženo 👍	Delno 😊	Še ne znam 😞
1. ZAČETEK	Odprem berilo na pravi strani.			
	Pravilno napišem naslov pesmi.			
2. AVTOR	Zapišem ime in priimek avtorja.			
	Zapišem datum in kraj rojstva (če je pomembno).			
	Pojasnim poklic avtorja.			
	Poznam vsaj eno njegovo znano delo.			
	Povem kakšno zanimivost o avtorju.			
3. BRANJE	Pesem enkrat ali večkrat glasno preberem.			
	Pri branju upoštevam ločila in ritem.			
4. ANALIZA	Preštejem kitice in verze.			
	Prepoznam rime.			
	Povem glavne junake (če so).			
	Povem temo in sporočilo pesmi.			
5. POUSTVARJAM	Napišem novo kitico ali spremenim konec pesmi.			
	Pesem preoblikujem v zgodbo/pravljico.			
	Pesem povem v drugi osebi.			
	Pesem deklamiram z različnimi čustvi.			
	Pesem spremenim v dialog.			
	Narišem ilustracijo pesmi.			
	Ustvarim strip po vsebini pesmi.			